

Corona

Opgevoed met het 20.00 uur journaal, voorgelezen door Fred Emmer of Harmen Siezen, kijk ik 's avonds gewoontegetrout het journaal. De eerste beelden over Covid-19 kwamen uit China, een land dat geteisterd werd door een onbekend virus dat razendsnel om zich heen greep en waar in no time een gigantisch ziekenhuis uit de grond gestampt werd. Het is allemaal nog ver van je bed. Een week of wat later zijn er beelden in het avondnieuws uit Noord-Italië, waar volledige dorpen in de greep zijn van het virus. De eerste vakantiegangers komen thuis in Nederland en blijken ook besmet met het coronavirus. En zo grijpt het virus ook in Nederland om zich heen en niet veel later valt Nederland in een totale lockdown.

Na een week thuiszitten komt de berichtgeving nog wat dichterbij huis: een dorpsgenoot wordt met de ambulance opgehaald en afgevoerd naar het ziekenhuis. De kinderen zijn thuis. Ze krijgen digitaal onderwijs met ondersteuning van mijn vrouw. Zelf trek ik er toch op uit, want de dood staat net als het virus niet stil en raast soms voorbij. De eerste weken zijn de straten van huis naar kantoor leeg. Op de route van Wemeldinge naar Goes kom je tot aan Kloetinge geen sterveling tegen. En dat is even opmerkelijk als bijzonder. Op maandagmorgen geen aaneengesloten auto's bij binnenkomst van Goes.

in uitvoering van de uitvaart waar schoenen wat gaan wringen, omdat de regelgeving bij verschillende locaties en gemeenten anders worden geïnterpreteerd en nageleefd. Nog wat later in het proces sluiten de verpleeghuizen hun deuren voor bezoek. En ja, het is moeilijk in het werk als we laat in de avond de vijfde uitvaartonderneming op de afdeling van het verpleeghuis zijn om daar een overledene gestorven aan Covid-19 op te halen. Je kunt je de verslagenheid van de medewerkers van het verpleeghuis goed voorstellen en je wordt in je hart geraakt als een verzorgster totaal overstuur even een break nodig heeft, zich terugtrekt in de kantine en getroost wordt door haar collega's. Het is een harde realiteit. Ook voor de nabestaanden, zeker als je bijvoorbeeld zes weken niet op bezoek mochten komen en je via de telefoon afscheid moet nemen van je man, vader en opa. Maar laten we niet vergeten dat we ook in deze periode van strenge maatregelen mooie uitvaarten mochten verzorgen. En, ja, ze waren anders dan we gewend zijn, maar zeker niet minder waardevol.

Door het handelend optreden van het ministerie, het Outbreak Management Team, de persconferenties en de richtlijnen van het RIVM komt in deze chaotisch surrealistische wereld enige houvast. Of je daar nu blij mee bent of niet: er wordt in ieder geval geprobeerd om grip te krijgen op het rondrazende virus. De richtlijnen en opgelegde maatregelen zijn beperkend, maar wel duidelijk en dat is fijn. Al snel duiken er protocollen op voor diverse branches; zo ook voor de uitvaartbranche. En die richtlijnen zijn voor het collectieve doel goed, maar voor mensen met groot verdriet voor velen onoverkomelijk.

In de eerste weken van chaos en paniek worden de voorgeschreven richtlijnen, hoe moeilijk ook, door nabestaanden geaccepteerd. Toch is het in de eerste weken van strenge maatregelen schrijnend om te zien dat kleine kinderen in de aula van het crematorium, bij het verlies van hun opa, niet naast hun moeder mogen zitten en op anderhalve meter van haar de uitvaart beleven. Alleen en snikkend van verdriet gaat het gehuil van de kinderen met een rilling over je armen heen. Waren de armen van hun moeder maar anderhalve meter lang... Ook zien we mensen worstelen met de regelgeving en eerder gemaakte belofte aan de stervende om uitvaartwensen in te kunnen willigen gaan gepaard met innerlijke strijd.

Daarnaast mag er bij een andere uitvaart weer meer, omdat er bij de plaatselijke kerk nog geen beleid is en het maar moet gaan zoals het altijd gaat, behalve dan het maximaal aantal genodigden. En zo ontstaan er toch wat verschillen

Gelukkig zijn de maatregelen ondertussen geleidelijk aan weer wat versoepeld en zijn uitvaarten weer mogelijk met meer dan 30 personen. Ook is er na de uitvaart weer horeca mogelijk. We mogen genodigden weer binnen ontvangen en mensen uit dezelfde bubbel kunnen tijdens de plechtigheid weer naast elkaar zitten. En gelukkig heeft minister Grapperhaus laten zien dat bij sleutelmomenten in het leven de 1,5-metermaatregel niet altijd uit te voeren valt. Daar moeten we begrip voor kunnen hebben. Laten we elkaar niet afvallen, maar blijven erkennen in onze menselijkheden. Iedereen heeft de intentie het tij van het virus te willen keren, want 'If you change nothing, nothing will change'. Het is fijn dat we daarom wat verder in het proces zijn. Dat er al veel studies verricht zijn, er al meer bekend is over het virus, er gewerkt wordt aan een vaccin. We moeten namelijk in beweging blijven, anders komen we niet vooruit. En door deze moeilijke periode worden we allemaal en ieder voor zich gedwongen om op een andere manier te leven en te werken. Dat is soms lastig, maar we moeten blijven uitgaan van het positieve en met die intentie handelen.

Alexandra Markusse

Alexandra Markusse (1974), uitvaartondernemer en Mindful Analyst bij www.schrijfmoed.nu.

We moeten in beweging blijven, anders komen we niet vooruit

Uitvaartverzorging Alexandra Markusse

Albert Plesmanweg 15J, 4462 GC Goes • 0113-214291 • info@uitvaartinzeeland.nl • www.uitvaartinzeeland.nl

Bij Alexandra

Kreukelmarkt 16, 4461 HW Goes • 06-10730321